



Stenkällerrundan



Länsstyrelsen i Örebro län

Från nationalparkens leder kan du få många naturupplevelser. Rundan är cirka 2 km lång och går delvis i svår terräng. Ta god tid på dig, räkna med minst en timmes promenad.

1. Ödlesjön

Sjön norr om leden heter Ödlesjön. Den har sitt namn efter de vattensalamandrar (vattenödlor) som tidigare var vanliga där. Försurningen som blir allt påtagligare i området har dock omöjliggjort salamandrarernas fortplantning och de har dött ut.

2. Lavtacket

Renlavar av olika sorter är karaktärsväxter på marken i de fattiga hållmarkerna. De får huvuddelen av sin näring från regnvatten och kan därför växa direkt på berget. Genom att de är beroende av en så begränsad näringsresurs växer de mycket långsamt och blir häri-genom mycket slitagekänsliga. Jämför marken invid stigen med områdena längre ifrån!

3. Kolbotten

Även i det mest bergiga området har skogen använts för kolning. Den runda upphöjning som leden passerar över är en gammal kolbotten - grunden efter den sista milan här. Strax intill finns även resterna av kolarkojans eldstad. Kolarkojan var kolarens primitiva bostad under själva kolningen. Det finns omkring 200 kolbottnar inom nationalparken.

4. Asp och gran

Tallen är det naturliga trädslaget på alla hållmarker i nationalparken. På lite bördigare marker, som här i slutningen, finns gran och en del mycket gammal asp. Liksom tallen är aspen ett träd som snabbt får fotfäste efter en skogsbrand. Nästan all skog här i Stenkälla har kommit upp efter en skogsbrand 1835.

5. Stenkälleklack

Stenkälleklack är en av områdets bästa utsiktspunkter. En kort men brant återvändsled på cirka 200 meter leder upp till bergets topp. Det barrskogslandskap man ser på avstånd förefaller förvånande plant, det beror på att dom många djupa dalgångarna är så smala att dom inte syns i perspektivet. Antagligen ger utsikten en bild av ”ur-Tiveden”. Då ingick nämligen området i en vidsträckt urbergsslätt. Dagens landskap bildades för många hundra miljoner år sedan då hela slätten sprack sönder. Vättern är en stor spricka som bildats vid samma tid.

6. Stenkälla

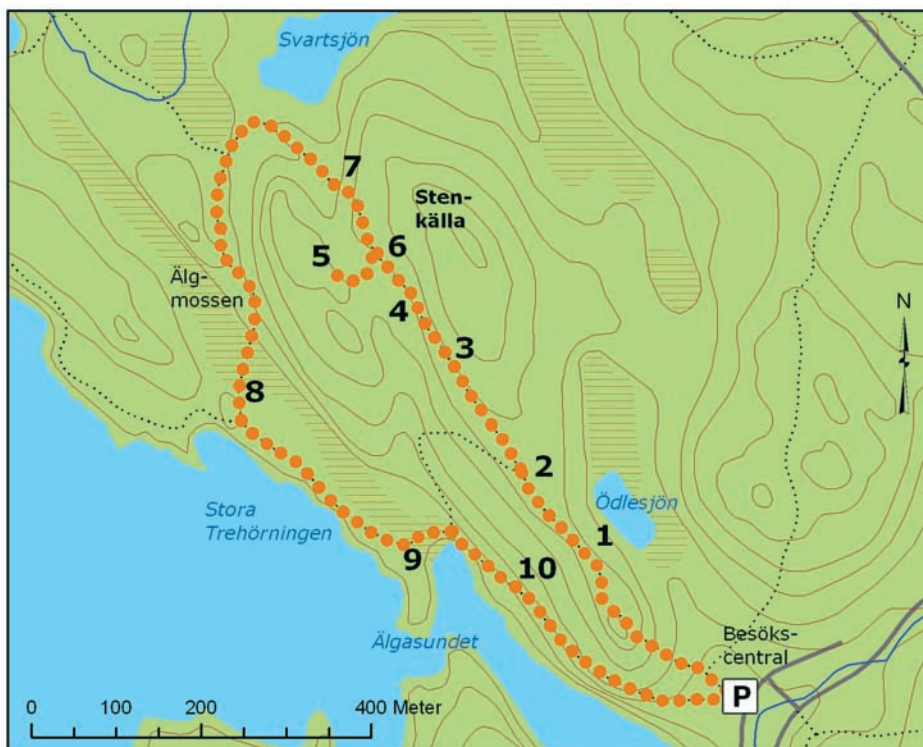
När sprickdalarna bildades krossades delar av berget. Inlandsisen har sedan slipat och flyttat om de block som då uppstod. Här i Stenkälla har isen tagit i lite extra och format ett jättelikt stenröse. Geologiska formationer av detta slag har alltid fångat människors fantasi och till Stenkälla har knutits många sägner.

7. Brandljud

Cirka 30 meter norr om stigen står några stora tallar med skrovlig bark. De är cirka 250 år gamla och troligen ursprunget till omkringliggande yngre tallskog. På en av tallarna finns ett tydligt så kallat brandljud, en brännskada som minner om 1835 års storbrand i området. Brandljud uppstår alltid på stammens läsida. Åt vilket håll brann det 1835?

8. Spången

Förutom de vintervägar som kunde dras över mossar och sjöar var stigar och klövjevägar de enda förbindelseleder som fanns förr i Tiveden. För att underlätta gången över mossarna anlades ofta primitiva spånger. Dessa lades dock inte som den här ovanpå myren utan direkt på torven och trampades ned i den (s k kavelbroar). I myrens syrefattiga miljö kunde virket bevaras länge utan att ruttna. Rester efter sådana spånger finns fortfarande kvar på många ställen i Tiveden.



9. Älgasundet

Här på udden vid Älgasundet finns många spår efter människans tidigare utnyttjande av skogen, bland annat en stor kolbotten med tillhörande kolrester och ett litet sandtag. Troligen har här varit en livlig aktivitet under lång tid då udden ligger centralt i den naturliga uttransportvägen av de färdiga skogsprodukterna över sjöisar och längs myrdrag.

10. Isräfflor

Här passerar leden över ett antal berghällar med mycket tydliga isräfflor. De har bildats för mer än tiotusen år sedan i kontakten mellan berget och den mer än kilometertjocka inlandsisen när den sakta rörde sig söder ut. Det var stenar fastfrusna i isen som med väldigt tryck skrapade dessa räfflor i berget.



Kolning var vanligt förr i tiden. Illustration: Margareta Hildebrandt.

Tivedens nationalpark inrättades 1983 och omfattar 1 353 hektar. Syftet är att bevara ett sammanhängande skogs-, sjö- och sprickdalslandskap i väsentligen orört skick och att skogen därvid ska få utvecklas mot urskog. Naturvårdsförvaltaren är Länsstyrelsen i Örebro län, 701 86 Örebro, tel. 019-19 30 00, www.t.lst.se.



Länsstyrelsen
Örebro län